

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Yhteistyöllä hyvinvointia kouluyhteisöön

Miia Sainio & Pilvi Hämeenaho

Mitä tarkoittaa yhteisöllinen hyvinvointityö kouluissa ja oppilaitoksissa?

- Pysäytä video ja kirjoita oma määritelmäsi ylös
 - Kirjaa myös ajatuksiasi mitä kaikkea yhteisölliseen hyvinvointityöhön kuulu

Yhteistyöllä hyvinvointia kouluuyhteisöön tutkimuksen näkökulmia

YHTEISÖLLINEN
OPPILASHUOLTOTYÖ

YHTEISÖLLINEN HYVINVOINTITYÖ

1. ennaltaehkäisevää
2. kohdistuu koko kouluuyhteisöön ja
3. toteuttaminen on kaikkien koulun toimijoiden vastuulla

(Hietanen-Peltola ym. 2018)

Tarkastelunäkökulmia hyvinvointityöhön

Miten nähdään?

Hyvinvointityö suppeana vs. laajana käsitteenä

Mistä koostuu?

Hyvinvointityön elementit

Mitä tarvitaan?

Hyvinvointityö prosessina

Mikä estää?

Hyvinvointityön haasteiden tunnistaminen

Tarkastelunäkökulmia hyvinvointityöhön

Miten nähdään?

Hyvinvointityö suppeana vs.
laajana käsitteenä

Mistä koostuu?

Hyvinvointityön elementit

Mitä tarvitaan?

Hyvinvointityö prosessina

Miten seurataan

Tutkimusperusteisuus
hyvinvointityössä

Yksipuolinen näkökulma

Koululla käy kuraattori ja koulupsykologi,
joiden kanssa oppilaat voivat keskustella.
(aineenopettaja)

Erityisopettaja ja terveydenhoitaja
hoitavat työnsä mallikkaasti. Ehkä
varhaisempaa puuttumista lasten
vaikeuksiin kaivattaisiin.
(luokanopettaja)

Laajempi näkökulma

Koululla on hyvä yhteishenki ja opettajilla lähtökohtaisesti se ajatus, että opettajan työhön kuuluu muutakin kuin opettaminen, eli myös oppilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen. Opettajat ovat pääosin hyvin valmiita ottamaan hyvinvointia tukevia keinoja käyttöön oppilaiden/luokan kanssa, eikä sysää vastuuta vain oppilashuoltohenkilöstölle.

Opettajanhuoneeseen on mukava mennä, siellä on hyvä tunnelma. Koulussa on hyvä johto, rehtori luottaa työntekijöihinsä. (muu henkilökunta)

Emme tee hyvinvointityötä yksin, vaan yhdessä kaikkien mahdollisten yhteistyötahojen kanssa. (rehtori)

Tarkastelunäkökulmia hyvinvointityöhön

Miten nähdään?

Hyvinvointityö suppeana vs.
laajana käsitteenä

Mistä koostuu?

Hyvinvointityön elementit

Mitä tarvitaan?

Hyvinvointityö prosessina

Miten seurataan

Tutkimusperusteisuus
hyvinvointityössä

Hyvinvointityön rakentuminen

KORJAUS-
TOIMENPITEET

Ongelmien
korjaaminen

Hyvinvointityö ei ole keskiössä. Tulipalojen sammuttaminen on keskiössä. (luokanopettaja)

RIKKARUHOJEN
KITKEMINEN

Varhainen puuttuminen
Tehostettu tuki,
Interventiot, pienryhmät

SYSTEMAATTINEN
LANNOITE

Ennaltaehkäisevä työ, preventio
Kiusaamisen ennaltaehkäisy,
poissaolomallit, yleinen tuki

MAAPERÄ

Hyvinvoinnin edistäminen, promootio:
Yhteisöllistä hyvinvointia tukeva toimintakulttuuri
Vuorovaikutusilmapiiri, ryhmäytyminen, tunne- ja
vuorovaikutustaidot, hyvinvointitaidot, pedagogiikka

Oppilaiden hyvinvointi näkyy koulussa kaikkialla ja erityisesti luokissa ja käytävillä: Iloiset hymyt, tervehtiminen usein, moikkailu huumorimeilessä ja mukava **käytäväpedagogiikka**. Oppilaiden hyvinvointiin panostetaan positiivisella pedagogiikalla: Käytössä on Vahvuusvariskortit ja muutoinkin Huomaa hyvä-mentaliteetti. (luokanopettaja)

Henkilöstön kuvauksissa hyvinvointityö koostuu...

1. Oppilaiden hyvinvoinnin edistämisestä
 - Arjen kohtaamiset (kiireettömyys, kuuntelu, huomaaminen)
 - Arjen toiminta (osallisuutta, ryhmäytymistä, liikuntaa, tapahtumia)
 - Opetuksen sisältö ja suunnittelu, pedagogiikka
 - Ammattihenkilöstön saatavuus
 - Hyvinvointimallit (ohjelmat, toimintatavat, interventiot)

2. Työyhteisön hyvinvoinnista

3. Yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukevasta arvopohjasta ja johtajuudesta

Reunaehdot

Tarkastelunäkökulmia hyvinvointityöhön

Miten nähdään?

Hyvinvointityö suppeana vs. laajana käsitteenä

Mistä koostuu?

Hyvinvointityön elementit

Mitä tarvitaan?

Hyvinvointityö prosessina

Miten seurataan

Tutkimusperusteisuus hyvinvointityössä

Kyse on jatkuvasta työstä, johon koko kouluuyhteisö sitoutuu

Näen kollektiivisen hyvinvoinnin edistämisen edellytyksenä **johdonmukaiset ja selkeät toimintamallit**, joihin koko henkilökunnan on helppo sitoutua, ja **ennaltaehkäisevän työn**.
(erityisluokanopettaja)

Rehtori vastaa koulun hyvinvointityöstä, mutta kaiken onnistumisen ydin on siinä, että **kaikki koulun toimijat saadaan mukaan** käytännön työhön ja että hyvinvointityötä tehdään **koko ajan arjen kohtaamisissa**. (koulunkäynnin ohjaaja)

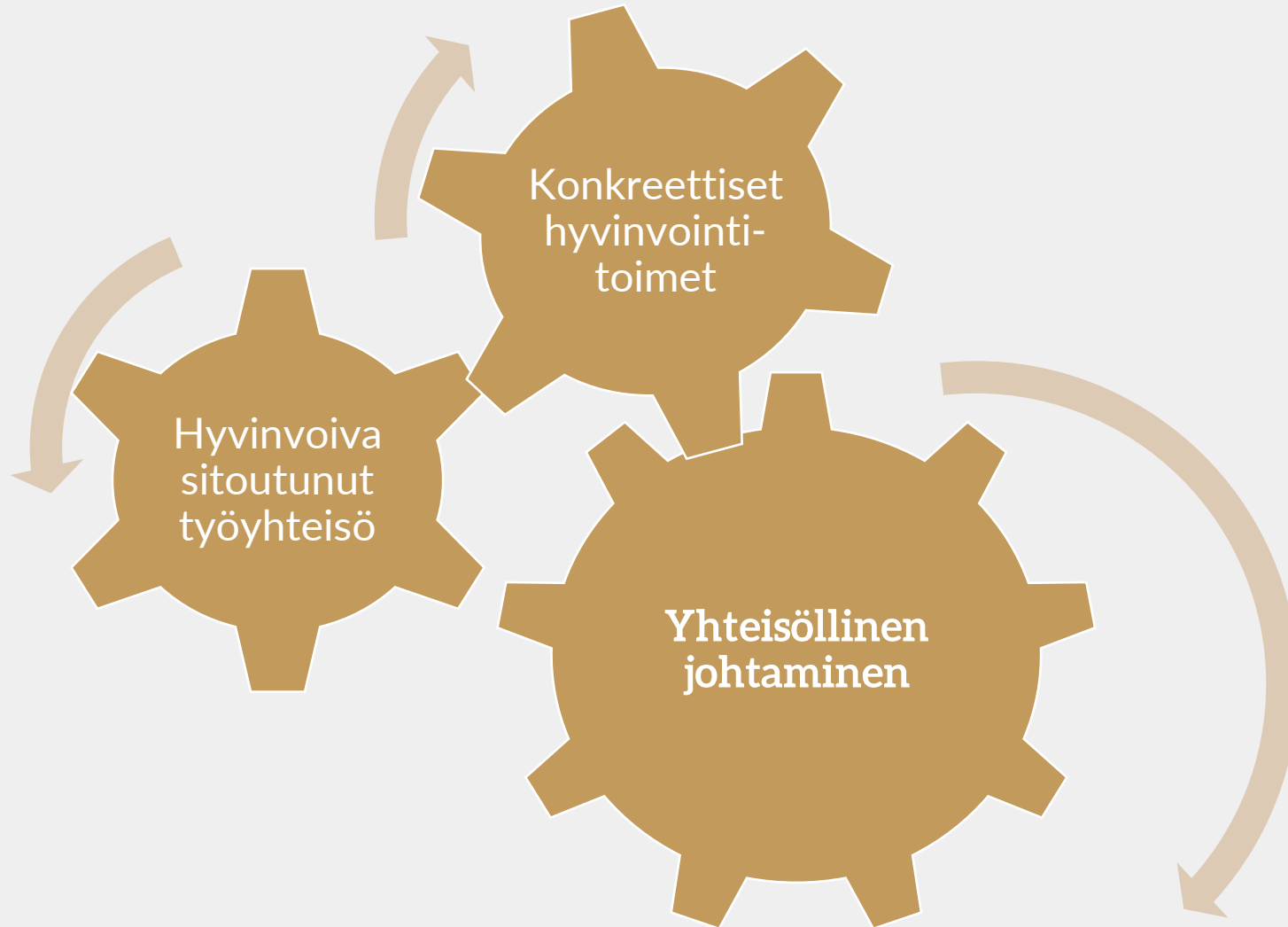

Tärkeintä on **oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen**, mutta sitä ei voi tehdä ellei **henkilöstökin** voi hyvin. Ja henkilöstö ei voi hyvin, jos minä **esimiehenä** en jaksa kuunnella heitä ja hoitaa työtäni hyvin. (rehtori)

Yhteisöllinen hyvinvointityö prosessina

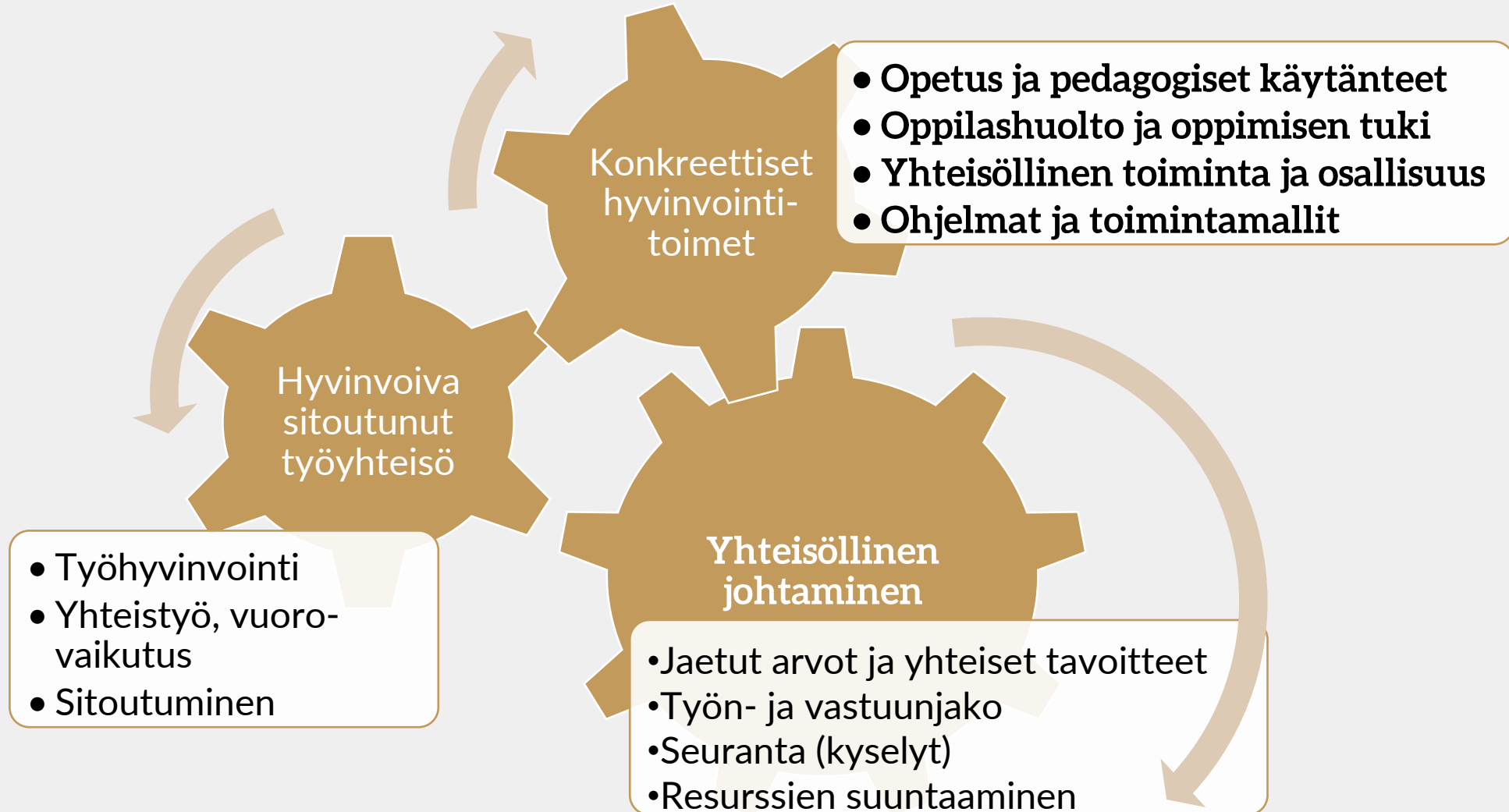
Hyvinvointityötä tukevan toimintakulttuurin rakentuminen

Yhteisöllinen hyvinvointityö prosessina

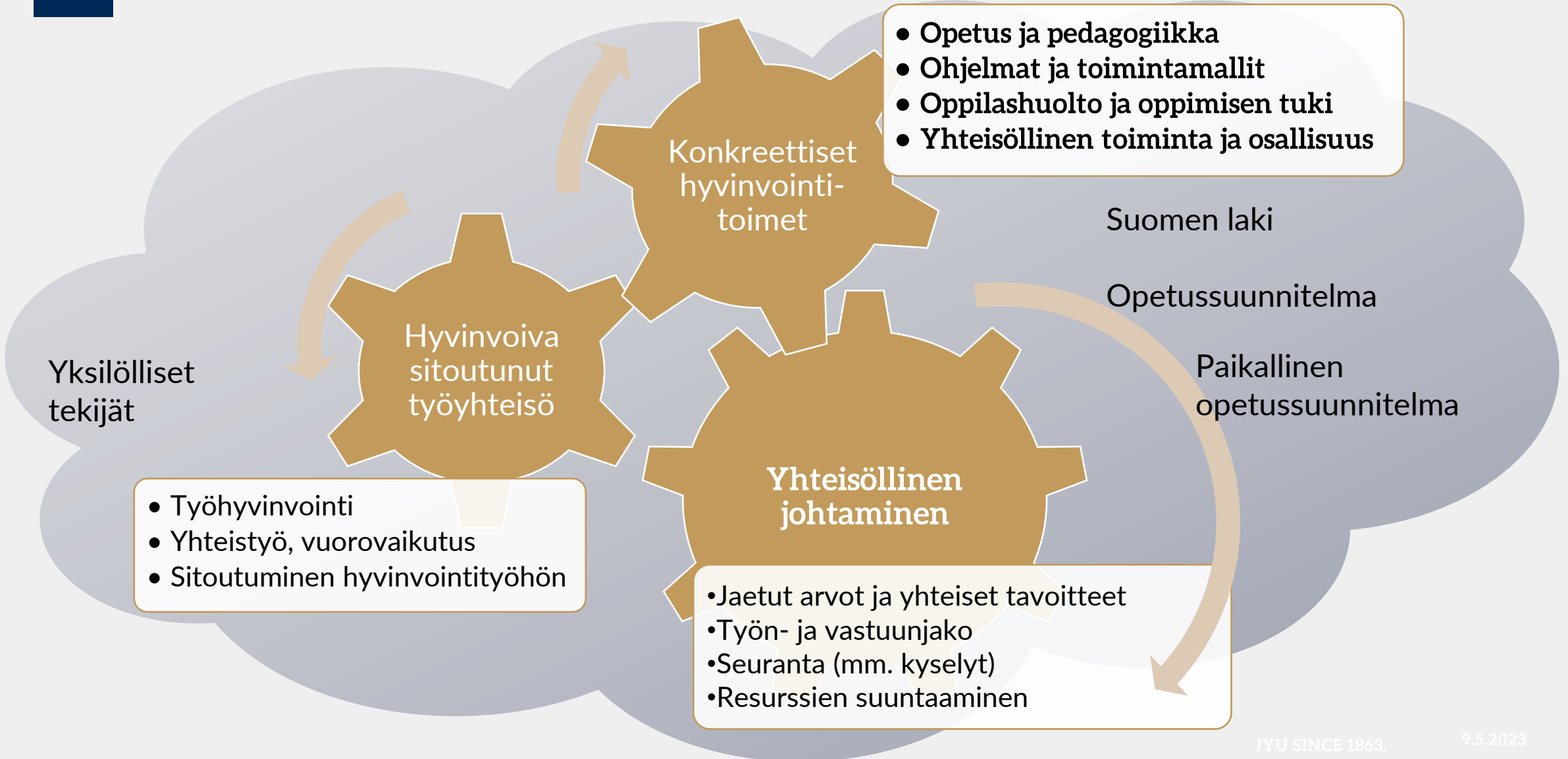
Hyvinvointityötä tukevan toimintakulttuurin rakentuminen

Yhteisöllinen hyvinvointityö prosessina

Hyvinvointityötä tukevan toimintakulttuurin rakentuminen

Tarkastelunäkökulmia hyvinvointityöhön

Miten nähdään?

Hyvinvointityö suppeana vs. laajana käsitteenä

Mistä koostuu?

Hyvinvointityön elementit

Mitä tarvitaan?

Hyvinvointityö prosessina

Mikä estää?

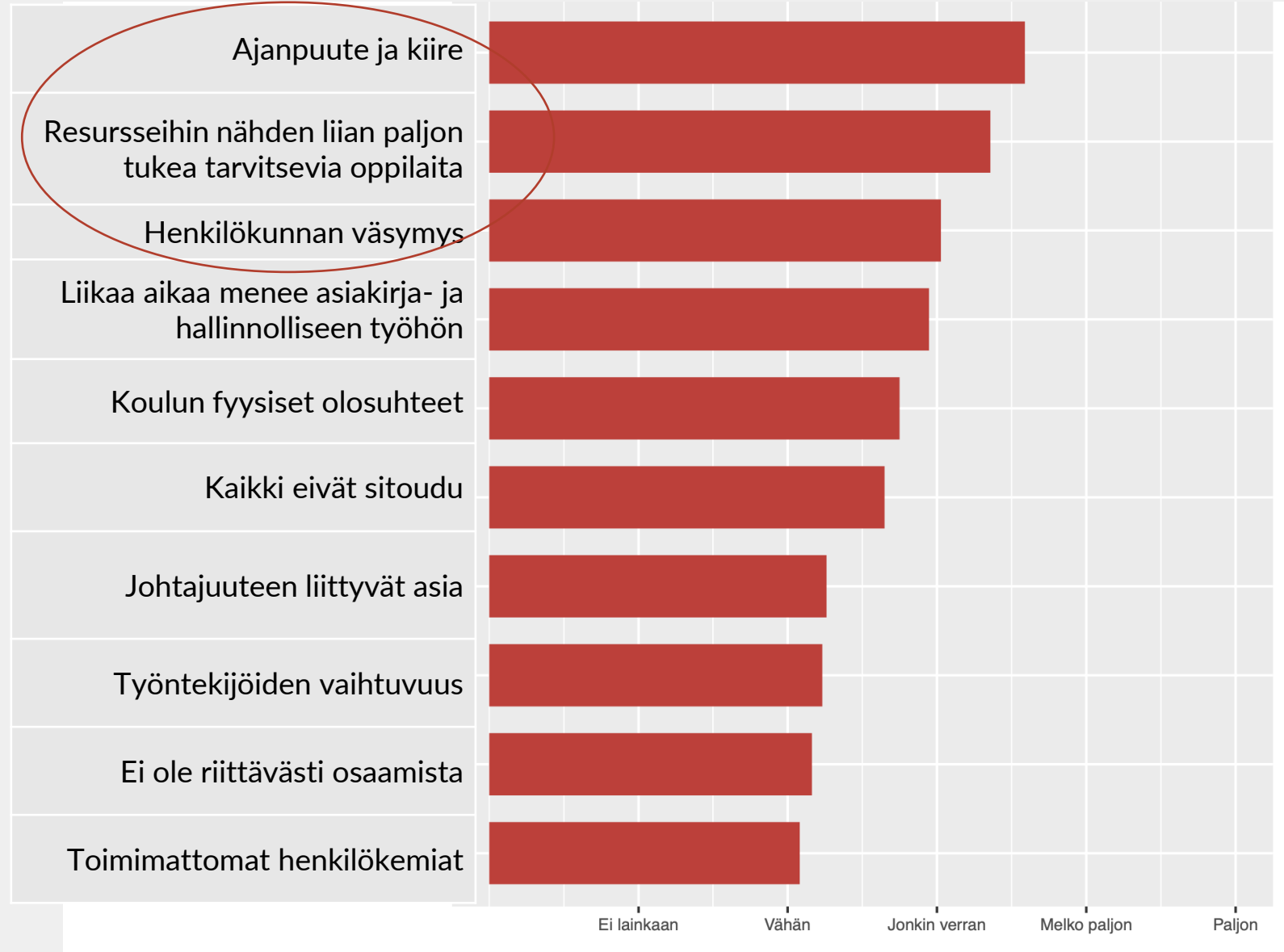
Hyvinvointityön haasteiden tunnistaminen

Hyvinvointityön esteet henkilökunnan näkökulmasta

- Ajanpuute, kiire ja jaksaminen kaikkein useimmin mainittuna

Kiire on kuluttavaa. Taukoja ei ole muuten, paitsi jos lähtee pois työpaikalta (esim. vapaatuntien aikana). Työ on jatkuvasti läsnä, ruokaillessakin, eikä 15 minuutin ruokatauko ole mistään kotoisin. (aineenopettaja)

Ongelmana vastuun pallottelu ja eri ammattiryhmien työn arvostus, mahdollisuus osallistua ja tulla kuulluksi

Ohjaajien työtä ei arvosteta
(koulunkäynnin ohjaaja)

Kaikki ammattiryhmät koulusta eivät pääse osallistumaan hyvinvointityö-palaveriin tms.
(muu henkilökunta)

Yhteistyö opettajien ja sosiaalipuolen tyyppien kanssa voisi olla parempaa. Liian paljon suojellaan ja tieto ei kulje. Lisäksi ollaan jumissa kaavamaisissa tapahtumissa, jotka eivät enää innosta samaan malliin (aineenopettaja)

- Koulujen välillä on vaihtelua hyvinvointityöhön sitoutumisessa, henkilöstön vuorovaikutusilmapiirissä ja kokemuksissa yhteistyöstä
- Eri henkilöstöryhmät kokevat joitain asioita myös eri tavoin

MONIAMMATILLISUUS
(multiprofessionalism)

AMMATTILAISTEN VÄLINEN
(interprofessionalism)

Moniammatillinen (*multiprofessionalism*)

- Työskennellessä ammattilaiset jakavat työn eri osa-alueet keskenään, mutta eivät välttämättä toimi tiiviisti yhdessä
- Perinteiset roolit ja hierarkiat säilyvä
- Siiloutuminen

Ammattilaisten välinen (*interprofessionalism*)

- Työskentely on vuorovaikutteista, jossa yhteinen päämäärä ohjaa yhteistä työskentelyä (*jaettu vastuu*)
- Työskennellään eri ammattien rajapinnoilla oppien ja luoden uusia jaettuja näkökulmia (*jaettu tietotaito*)
- Edellyttää nöyryyttää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta (*väärässä olemisen ja ei-tietämisen taito*)

Mitä voit yksittäisenä opettajana tehdä?

- Tutustu eri ammattiryhmiin ja eri alojen opiskelijoihin jo opiskeluaikana
 - Ymmärrys oman ja muiden ammattiryhmien ajattelu- ja toimintatavoista
- Tutustu erilaisten koulujen toimintatapoihin
 - Minkälaisen yhteisön tarvitset, jotta voit sitoutua yhteisölliseen hyvinvointityöhön?
- Opettele kuuntelemaan ja olemaan läsnä työyhteisön vuorovaikutuksessa
 - Harva yksin omistaa taikasauvan vaikeiden ongelmien ratkaisemiseen, mutta yhteistyössä on taikaa
- Panosta siihen, mihin voit omasta roolistasi ja tämän hetkisestä tilanteestasi käsin

Kohtaaminen ja
tutustuminen

Verkostoituminen

Mikä on sinun hyvinvointityön filosofiasi?

[...] Noudatan myös positiivisen pedagogiikan periaatteita ja pyrin kohtaamaan jokaisen oppilaan tarvittavalla tasolla. Huolehdin oppilaiden pääsystä kouluterveydenhoidon piiriin tapaturmien sattuessa, ratkaisen riitatilanteita ja opastan oppilaita itse toimimaan niissä järkevällä tavalla ja pidän omasta puolestani huolta, että meillä on turvallinen ja lämminhenkinen työyhteisö, jossa jokainen hoitaa omat vastualueensa. (muu henkilökunta)

Hyvät välit oppilaisiin ja hyvä oppilaantuntemus auttavat rakentamaan hyvät ja luottamukselliset välit oppilaisiin. Se mahdollistaa erilaisten, toiminnallisimpien toimintatapojen käytön. Omassa työssäni olen kiinnostunut siitä, mitä oppilaille kuuluu.
(aineenopettaja)

Lämmin kiitos

- miia.p.sainio@jyu.fi
- pilvi.hameenaho@jyu.fi
- Verkkosivuiltamme löydät lisää tietoa Yhteistyöllä hyvinvointia koulu yhteisöön - hankkeestamme:

<https://www.jyu.fi/edpsy/fi/tutkimus/hankkeet-projects/yhteistyolla-hyvinvointia-koulu yhteisoon>